Savivaldybių žinios

Nr. 1 (901) 2022 m. sausio 15 d. Išeina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2022

2–4 p.

Šių dienų regionų iššūkis – per mažai juose lieka jaunų žmonių

Pakruojo savivaldybės nuotr.

Pakruojo rajono meras Saulius Margis *(centre)* ir mero pavaduotojas Virginijus Kacilevičius prie gimstančio paminklo krašto šviesuoliui Teodorui Grotusui, fizikui, pasaulinio garso mokslininkui, XVIII-XIX amžių sandūroje gyvenusio netoli Žeimelio Gedučių dvare. Paminklą sukūrė ir išliejo kraštietis skulptorius Kęstutis Balčiūnas *(dešinėje)*. Paminklo atidarymas planuojamas jau kovo mėnesį Žeimelio centre.

KAIP GYVENA *BLOGOJI* SAVIVALDYBĖ ____ 5–7 p.
METAI SŪDUVOS KRAŠTUI IR VILKAVIŠKIO RAJONUI GARSINTI ____ 12–13 p.
NAUJAJAME ROKIŠKIO KRAŠTO ŽENKLE – DĖMESYS ŽMOGUI ____ 18–19 p.
PASAULIO LIETUVIS ____ 28 p.

2021 m. rugpjūčio pabaigoje Pakruojo centre, po rekonstrukcijos atidaryta 1928 metais statyta Pakruojo ugniagesių draugijos stoginė. Kelis dešimtmečius remonto laukę pakruojiečiai patalpas pritaikė kultūros reikmėms.

ŠIŲ DIENŲ REGIONŲ IŠŠŪKIS – PER MAŽAI JUOSE LIEKA JAUNŲ ŽMONIŲ

Saulius MARGIS
Pakruojo rajono meras

Simona LIPSKYTĖ

Statistikos departamento duomenimis 2021-aisiais Lietuvoje gyveno 486 898 asmenys nuo 14 iki 29 metų. Iš jų 311 689 gyveno mieste ir 175 209 – kaime. Palyginti su 2017 m. šios amžiaus grupės žmonių skaičius sumažėjo beveik 68 tūkstančiais. Mieste sumažėjo 48 tūkstančiais, kaime – beveik 19,7 tūkstančiais.

Kaip sekasi pritraukti ir išlaikyti jaunimą kalbamės su Pakruojo rajono meru Sauliumi Margiu.

Lietuvos Respublikos Seimas 2022-uosius paskelbė Jaunimo metais. Tai susietas su dviem svarbiomis sukaktimis: Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos trisdešimtmečiu ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos įsteigimo penkiasdešimtmečiu. Jūsų manymu, kiek palanki Lietuvos politika, kad jaunimas mieliau liktų regionuose?

Šių metų paskelbimas Jaunimo metais – stiprus ženklas, kad klausimams, susijusiems su jaunimo politika, užimtumu, socialine politika, integracija ir kitomis sritimis, reikia skirti žymiai daugiau dėmesio. Iki šiol, manau, visi regionai susiduria su tais pačiais iššūkiais – per mažai jaunų žmonių lieka gimtajame krašte, dar mažiau čia grįžta gyventi iš didesnių miestų ar užsienio, vystyti verslų, dirbti viešajame sektoriuje. Nors jaunimu besirūpinančios įstaigos ir organizacijos koordinuoja jaunimo politikos įgyvendinimą, finansavimas regionams yra per mažas. Palyginti su didesniais miestais, kuriuose įsikūrę akademiniai centrai, regionai lieka nuošalyje. Daugiau dėmesio ir finansavimo reikėtų skirti jaunimo verslumo skatinimui, darbo vietų kūrimui, aktyviau kurti ir koordinuoti projektus, kuriuos įgyvendinant vystytųsi jaunimo mainai su užsienio šalimis. Didesnio finansavimo reikia ir atviriems jaunimo centrams, erdvėms, nes čia jauni žmonės susitinka, kuria, patys inicijuoja daug prasmingų projektų, tačiau reikia padėti juos įgyvendinti.

Kaip prie jaunimo pritraukimo į regioną prisideda švietimo reforma/os?

Šiaulių regionas skaudžiai pajuto Šiaulių universiteto prijungimą prie Vilniaus universiteto. Universiteto patrauklumas sumenko, sumažėjo ir mokymo programų, sumenko studentų skaičius, nes jaunuoliai, nerasdami tinkančių studijų, priversti rinktis kitus miestus. Regione situacija pablogėjo, čia ir taip trūksta ypač inžinerinius mokslus baigusių specialistų, o dabar to net nebėra kur mokytis. Rajone praėjusiais metais, ministerijos sprendimu, duris užvėrė ir vienintelė profesinė mokykla.

Kokias problemas jaunimo praradimas sukelia regionams?

Problemų – ne viena, ir jos atliepia bendrą gyvenimą regione. Pirmiausia, jaunų žmonių praradimas lemia specialistų trūkumą visose srityse. Trūksta pedagogų, informatikų, apskritai viešojo sektoriaus darbuotojų. Nuo darbuotojų trūkumo neapsaugotas ir privatus verslas, kuriam reikalingi kompetentingi įvairių sričių darbuotojai, galintys atliepti šiuolaikinės rinkos poreikius, t. y. būtų inovatyvūs, įgudę dirbti su įvairiomis technologijomis, gebantys greitai reaguoti, prisitaikyti ir dar greičiau mokytis naujų dalykų. Jaunų žmonių išvykimas lemia jaunų šeimų mažėjimą, apskritai rajono

2021 m. Rugsėjo 1-oji buvo išskirtinė Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokyklos bendruomenei – mokiniai ir mokytojai mokslo metus pradėjo atnaujintose erdvėse. Mokyklos bendruomenę sveikino direktorė Nijolė Pupinienė, rajono meras Saulius Margis, administracijos direktorė Ilona Gelažnikienė, Europos parlamentarė Vilija Blinkevičiūtė, Seimo narė Vilija Targamadzė ir kiti.

mažėjimą ir senėjimą. Jei žiūrėsime šiek tiek „iš aukščiau“, išvykdami iš regionų jauni žmonės „išsiveža“ ir idėjas, patrauklius sumanymus, veržlumą, o šių dalykų dažniausiai ir pasigendama regionuose. Trumpiau tariant, mažas jaunų žmonių įsitraukimas į regiono gyvenimą generuoja tarsi uždarą problemų ratą, nėra kuo pakeisti specialistų, kam perduoti žinių, nėra kam „vesti į priekį“.

Galbūt savivaldybė savo iniciatyva tai bando spręsti?

Pirmiausia galvojame apie reikalingų specialistų pritraukimą. Turime pasitvirtinę finansavimo programą, kurios pagalba į rajoną dirbti atvyko jaunas šeimos gydytojas, laukiame ir mokslus baigiančios rezidentės. Jau rengiamos ir šių metų pradžioje turėtų būti parengtos panašios programos ir kitų reikalingų specialistų pritraukimui – jauni žmonės galės pasinaudoti gautu finansavimu ir įsipareigos dirbti mūsų rajone. Taip pat turime studijų rėmimo bei smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondus. Fondų lėšos skatina jaunus žmones siekti tikslų, kurtis. 2021 metais savivaldybė pirmąkart įgyvendino jaunimo vasaros užimtumo programą – atsiliepė 11 darbdavių, 24 jaunuoliai buvo įdarbinti, pasisėmė įvairių darbinių įgūdžių, užmezgė ryšius, gavo patirties. Darbdavių šis projektas taip pat nenuvylė. Metų eigoje įgyvendiname Šeimų stiprinimo programą, čia numatyta daug priemonių jaunimui ir jaunoms šeimoms – Kūdikio kraitelis, įvairūs mokymai, stovyklos, susitikimai. Stengiamės stiprinti Pakruojyje įkurtą atvirą jaunimo centrą, 2021 metais įkurtos ir dvi atviros jaunimo erdvės toliau nuo rajono centro, įdarbinta papildomų specialistų, dirbančių su jaunimu.

Kaip minėjote, naujovės greičiau ateina per jaunimą. Kokiomis jaunimo verslo, savanorystės, kultūros ir kitomis iniciatyvomis gali pasidžiaugti Pakruojo rajonas?

Jaunimo klausimu mūsų rajonas šiek tiek specifinis. Kadangi rajone neturime nė vienos įstaigos, kurioje būtų galima studijuoti po 10 ar 12 klasių, baigę mokyklą jaunuoliai išvyksta. Turime daug „mokyklinio jaunimo“, bet jaučiame didžiulę stoką „akademinio jaunimo“, kuris į rajoną grįžta nebent savaitgaliais ar per atostogas. Ir vėl pradedame jaunus žmones „skaičiuoti“, kai jie grįžta jau pabaigę mokslus.

Daugiausia naujovių į rajono gyvenimą įneša „mokyklinis jaunimas“, aktyviai veikiantis atvirame jaunimo centre Pakruojyje, Vaikų ir jaunimo užimtumo centre Linkuvoje, neseniai įkurtose atvirose jaunimo erdvėse jau minėtoje Linkuvoje ir Žeimelyje. Susibūrę jaunuoliai, padedami koordinatorių, rašo projektus ir juos įgyvendina. Jų iniciatyvumo dėka praėjusiais metais pirmąkart surengtas jaunimo festivalis, nemažai saviraiškos, sporto, užimtumo stovyklų. Dėl įgyvendinamų mainų projektų į rajoną ne kartą buvo atvykę jaunuoliai iš užsienio, taip pat ir mūsų jaunimas vyksta į kitas šalis, mokosi kalbų, parsiveža prasmingų idėjų, susipažįsta su kitomis kultūromis.

Jaunimas aktyviai savanoriauja, todėl puikiai veikia Jaunimo savanoriškos veiklos tarnyba. Iš viso rajone akredituota jau 21 įstaiga, kurioje jaunimas gali savanoriauti. Savivaldybė praėjusiais metais finansavo 13 jaunimo organizacijų pateiktų projektų – kasmet vyksta jaunimo organizacijų projektų finansavimo konkursas. Stengiamasi, kad sugalvotas idėjas jaunuoliai galėtų įgyvendinti. Ypač, kai matome rezultatus – iš finansuojamų projektų jau turime ilgalaikių tradicijų.

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. *info@savzinios.lt*, interneto svetainė *www.savzinios.lt*
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Gurklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios Ieva Cataldo, *cataldoieva@gmail.com*

Spausdina AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com

ISSN 1392–2467

Mūsų partneriai
STRUCTUM
Mano Kraštas

Itin ryškiai sužibėjo jaunieji rajono verslininkai – grįžę iš užsienio pradėjo gaminti rankų darbo šokoladą „Komplimentai".

Praėjusiais metais itin ryškiai visoje šalyje sužibėjo jaunieji rajono verslininkai – iš užsienio grįžę ir rankų darbo šokoladą „Komplimentai" pradėję gaminti jaunuoliai. Jie yra tikras pavyzdys, kad regione galima kurti, būti matomu, tik reikia tam ryžtis ir neturėti išankstinių nusistatymų. Be jų, iš anksčiau veikia ir plečiasi maitinimo įstaigos, baldų gamybos įmonės, kurias įkūrė jaunieji verslininkai. Labiausiai norime, kad tokių jaunų, verslių, iniciatyvių žmonių rajone būtų kuo daugiau.

Tačiau rajono gyvenimui svarbus kiekvienas žmogus, tad kokie savivaldybės veiklos rezultatai pagerino pakruojiečių gyvenimą 2021-aisiais ir ko jie gali tikėtis 2022-aisiais?

2021-aisiais visuomenei atverti ir įveiklinti trys labai svarbūs objektai. Baigtas projektas „Pakruojo m. turgavietės sutvarkymas ir pritaikymas verslo poreikiams", tad miesto centre turime pilnai atnaujintą turgavietę, kuri tarnauja ne tik kaip prekyvietė, bet ir yra populiari žmonių bendravimo, renginių vieta. Įgyvendinant projektą sutvarkyta turgavietės teritorija ir jos prieigos: pastatyti atviro ir pusiau atviro tipo prekybos paviljonai, įrengti pėsčiųjų takai, vaizdo stebėjimo sistema, automobilių stovėjimo aikštelė, apšvietimas, komunikaciniai tinklai, tvora, mažosios architektūros elementai, pakeista ir naujai įrengta aikštės danga.

Praėjusiais metais įvyko ir Pakruojo ugniagesių draugijos stoginės atidarymas. Įgyvendinant projektą „Pakruojo gaisrinės pastato tvarkyba ir pritaikymas viešosioms ir kultūros reikmėms", naujam gyvenimui prikeltas senosios Pakruojo gaisrinės pastatas, kuris yra ir svarbus paveldo objektas, įtrauktas į Kultūros vertybių registrą. Siekiant išsaugoti senosios gaisrinės pastatą, atlikti vidaus ir išorės tvarkybos darbai, įsigyti baldai ir įranga. Pastatas dedikuotas kultūrai – parodoms, pristatymas, susitikimams su menininkais, įvairioms edukacijoms. Svarbiausia, kad čia pagaliau perkelta vitražo pradininko Lietuvoje, marionečių kūrėjo, scenografo, dailininko kraštiečio Stasio Ušinsko ekspozicija, o miesto centrą pagyvino ir pastato bokšte įrengta apžvalgos aikštelė.

Trečiasis objektas – Pakruojo Juozo Pakalnio muzikos mokyklos įkūrimas naujai rekonstruotame pastate. Projektas „Viešosios paskirties pastato Pakruojyje, esančio L. Giros g. 4, modernizavimas pritaikant muzikos mokyklos veiklai" sulaukė 872 917 eurų investicijų. Išorėje ir viduje sutvarkytos patalpos, įrengti šiuolaikiški kabinetai, koncertų salė. Naujos erdvės atvirajam jaunimo centrui ir muzikos mokyklos bendruomenei atvertė tarsi naują veiklos lapą. Visų šių trijų objektų atidarymus šventėme kartu su rajono bendruomene. Tikiu, kad gyventojai jau spėjo įvertinti visus atnaujinimus, apsilankyti šiuose objektuose.

Džiugu ir dėl kelių naujai sukurtų programų, kurių naudomis pasinaudojo rajono gyventojai. Tai ir individualių nuotekų valymo įrenginių arba nuotekų kaupimo rezervuarų įsigijimo ir įrengimo kompensacijoms gauti programa, ir daugiabučių gyvenamųjų namų kiemų dangų remonto parengta tvarka. O įgyvendinus rajono savivaldybės tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų veiklos finansavimo iš savivaldybės biudžeto lėšų tvarką, jau baigiamas dengti Klovainių bažnyčios stogas – pirmąkart po daugelio metų prisidedame prie religinių pastatų atnaujinimo.

Didelį dėmesį skiriame socialiniai sričiai. Šiemet įkurti dar du vaikų dienos centrai, rajone jų turime jau 11, daugiausiai Šiaulių regione. Įgyvendinus Pakruojo miesto vietos veiklos grupės projektą Pakruojo miesto gyventojams paslaugas pradėjo teikti socialinis taksi, daug lėšų skirta būsto pritaikymo neįgaliesiems programai.

2021-aisiais baigtas asfaltuoti kelias Pakruojis–Lygumai. Šios atkarpos sutvarkymo gyventojai laukė dešimtmečiais, dėjome visas pastangas, kad pagaliau gyventojai turėtų patogų susisiekimą su rajono centru, nebereikėtų kęsti dulkių. Toliau dalį surenkamo žemės mokesčio skiriame nedidelių kelių atkarpų, kuriomis daugiausia naudojasi ūkininkai, tvarkymui. Ūkininkai patys atrenka ir siūlo tas atkarpas, kurias reikia tvarkyti greičiausiai.

Praėjusieji metai išskirtiniai melioracijos darbams skirta suma – investuota 937,3 tūkst. eurų, sutvarkyta apie 52,4 km griovių, rekonstruotos 57 pralaidos ir 568 žiotys.

Stengiamės, kad visose srityse būtų pokyčių, gyventojai matytų atsinaujinimus, galėtų pasinaudoti įvairiomis finansavimo programomis.

Šiemet planų ir darbų – ne mažiau. Remonto darbai prasidėjo Pakruojo kultūros ir rajono sporto centruose. Tikimės sklandžiai pabaigti šiuos projektus. Turėtume užbaigti ir Pakruojo salos bei prieigų tvarkymo darbus.

Remontuojami ir toliau nuo rajono centro esantys Pamūšio kultūros namai, parengtas ir bus pradėtas įgyvendinti Lygumų ambulatorijos pastato tvarkymo projektas. Pavasarį planuojame pradėti istorinio Pakruojo spaustuvės pastato konversijos darbus – centre turėsime dar vieną turistams patrauklų objektą, kurio atnaujinimo laukia ir rajono gyventojai. Intensyviai vyksta ir Linkuvos Karmelitų vienuolyno tvarkymas. Tai išskirtinis paveldo objektas visame regione, saugantis istoriją.

2021 metais įsitraukėme į žurnalo „STRUCTUM" organizuojamą nacionalinį architektūrinių ir urbanistinių idėjų konkursą „Išmanusis miestas VIII". Konkursui pateiktos keturios zonos – Nepriklausomybės skveras, erdvės prie J. Pakalnio muzikos mokyklos, Pakruojo ligoninės ir Pakruojo rajono pirminės sveikatos priežiūros centro, Pakruojo miesto sporto bazė ir kelis šimtus hektarų apimantys dolomito karjerai, kuriuose nebevyksta kasybos darbai. Iš konkurso organizatorių tikimės gauti įdomių, šiuolaikiškų projektinių pasiūlymų, kurie atitiktų rajono gyventojų lūkesčius ir būtų įgyvendinti.

Tęsime visas pradėtas programas, planuose – daug įdomių festivalių, tradicinių švenčių ir įvairių naujovių. Dar viena jų – jau kovo mėnesį suplanuota paminklo Teodorui Grotusui, fizikui, pasaulinio garso mokslininkui, XVIII–XIX amžių sandūroje gyvenusio Gedučių dvare, statyba. Paminklas iškils Žeimelio centre, o jį sukūrė ir išliejo kraštietis skulptorius Kęstutis Balčiūnas.

Tikimės, kad visų darbų ir planų netrikdys koronavirusas, kurio valdymui iki šiol skiriame daug jėgų.

Dėkoju už pokalbį.

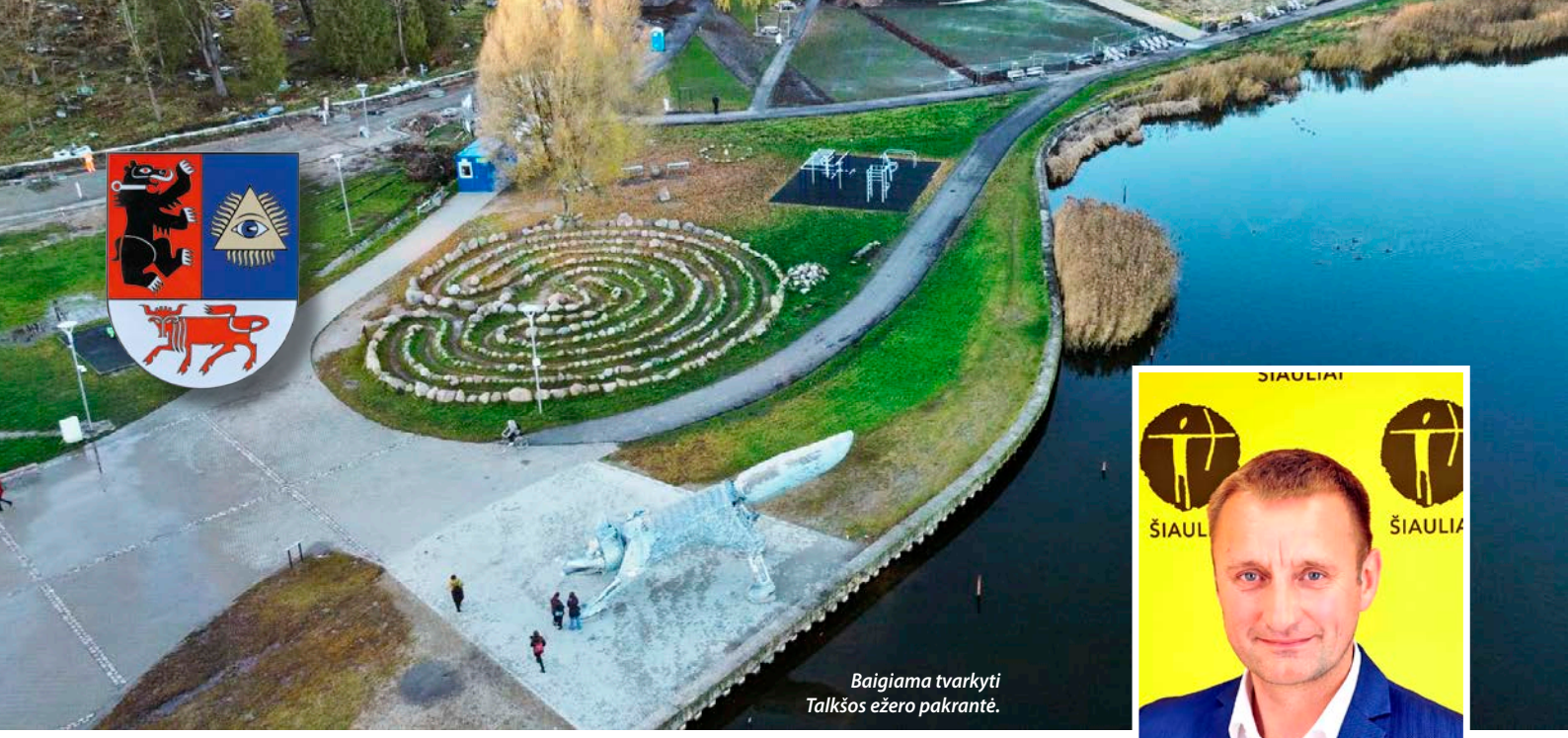

Baigiama tvarkyti Talkšos ežero pakrantė.

KAIP GYVENA *BLOGOJI* SAVIVALDYBĖ

Apie savivaldą, jos santykius su centrine valdžia, regioninę politiką ir kitus šalies žmonėms svarbius klausimus kalbamės su Šiaulių regiono plėtros tarybos pirmininku, Šiaulių miesto meru Artūru Visocku.

Artūras VISOCKAS
Šiaulių regiono plėtros tarybos pirmininkas, Šiaulių miesto meras

Gerbiamas mere, įžengėme į 2022-uosius. Savo Facebook paskyroje, sveikindamas miestiečius su prasidedančiais metais parašėte: „Darbų už mus niekas nepadarys, todėl darysime patys". Tai kokie tie darbai laukia Šiaulių savivaldybės ir šiauliečių?

Prieš kalbėdamas apie šiuos metus, noriu pasidžiaugti, kad 2021 metai Šiaulių miesto savivaldybei buvo darbingi ir rezultatyvūs. Į 96 objektus investuoti 35 mln. eurų. Vien per praėjusiais metais naujai sudarytas sutartis pavyko pritraukti 9,8 mln. eurų. Panaudojant šias lėšas buvo kuriama patraukli ir patogi gyvenamoji aplinka, tobulinama švietimo ir socialinių paslaugų, modernizuojama susisiekimo infrastruktūra.

Šiaulių miesto savivaldybės valdančioji pozicija turime savybę – išsikelti sau nepaprastai sunkias užduotis ir siekti, kad jos būtų įgyvendintos. Konkretus pavyzdys – geležinkelio atšaka, kurią mums „Lietuvos geležinkeliai" siūlė pastatyti 2023 metais. Mes tuos darbus padarėme 2021 metais. Už tai, kad turime geležinkelio atšaką, esame dėkingi asmeniškai susisiekimo ministrui Mariui Skuodžiui, nes jis suprato tos atšakos svarbą Šiauliams ir padėjo. To negaliu pasakyti apie Susisiekimo ministerijos *klerkus*, bandžiusius sutrukdyti to projekto įgyvendinimui.

Šiuo projektu mes parodėme efektyvaus darbo pavyzdį. Projektą įgyvendinome už 2,5 mln. eurų, nors buvo institucijų, siūlančių tuos pačius darbus padaryti už 6 mln. eurų. Tai akivaizdus pavyzdys, kokie rezervai Lietuvoje slypi ir kaip savivalda gali susitvarkyti netgi tais atvejais, kai tas darbas jai yra svetimas. Tai tipiškas pavyzdys, rodantis, kad Lietuva turi milžinišką potencialą. Ir tai Šiaulių savivaldybė nuolat demonstruoja, dėl to sistemai esame blogoji savivaldybė.

2022-aisiais vienas tokių projektų, kurį įgyvendinti bus labai sunku, ir labai tikimės, kad mums nebebus trukdoma, nes tai darome dėl visos Lietuvos, yra antrasis geležinkelio atšakos etapas. Šis projektas paskatins verslų, kurie mokesčiais papildys šalies biudžetą, kūrimąsi. Ši atšaka yra dar svarbesnė negu nutiesta 2021-aisiais, nes prie jos bus įrengta krovos aikštelė ir sukurta tikroji logistika. Šiems darbams mums yra būtinas Vyriausybės supratimas ir pagalba. Ir tai būtų pagalba ne tiek Šiauliams, kiek visai Lietuvai. Jei Vyriausybė mums nepadės, vadinasi, jai nerūpi Lietuva.

Ir kiti darbai. Vienas jų – švietimas. Ir nors Vilniaus universiteto Šiaulių akademija mums nepriklauso, be ir jai turime padėti susitvarkyti. Turime susitvarkyti sveikatos priežiūros įstaigas, tarp jų ir Šiaulių respublikinę ligoninę, nors ir ji savivaldybei nepriklauso. Dėsime visas pastangas, kad sveikatos apsaugos, švietimo sistemos veiktų taip, kad skatintų žmones gyventi Šiauliuose. Džiugu, kad Šiauliuose įsikuria vis daugiau jaunų žmonių ir tai teikia vilčių, kad miestas gali atsistoti ant kojų ir sėkmingai plėtotis.

Taigi drąsiai imamės miestui reikalingų darbų, kurių dalis net nebuvo savivaldybės strateginiame plane. Jame nebuvo nei geležinkelio atšakos, nei Serbentų gatvės tęsinio, bet savivaldybė tuos projektus įgyvendina, nes toje teritorijoje turi vystytis ekonominė miesto dalis.

Be ekonominės dalies, vystome ir kultūrinę miesto dalį, bet šioje srityje patyrėme šiokią tokią nesėkmę – mes norėjome sutvarkyti „Saulės" koncertų salę, bet 2021-aisiais to padaryti mums nepavyko. Labai tikiuosi, kad šį sumanymą pavyks įgyvendinti per 2022-uosius. Kreipiausi į Vyriausybę, kad skirų 50 proc. darbams reikalingų lėšų, nes miesto savivaldybė iš savo biudžeto skiria 750 tūkst. eurų, bet ta dalis mums nebuvo skirta. Nors Seimo Kultūros komiteto pirmininkas ir visas komitetas tam vienbalsiai pritarė, bet Seimo Biudžeto ir finansų komitetas, vadovaujamas Mykolo Majausko, tą siūlymą atmetė. Suprantu, kad dabartinei Vyriausybei ir didelei daliai valdančiosios koalicijos kultūra nėra prioritetas. Ir tai patvirtino dar vienas dalykas. Neseniai premjerė Ingrida Šimonytė įvairiais aspektais kalbėjo per LRT. Kalbėjo visą valandą, bet nebuvo nė vieno žodžio apie kultūrą, apie filosofiją. Ir tai mane baugina, bet slapta tikiuosi, kad vis tik bus atsitokėta.

Apie 800 žiūrovų talpinanti ir normalesnės akustikos „Saulės" koncertų salė yra vienintelė šiaurės Lietuvos regione ir jei dar dvejus metus jos neremontuosime, ten koncertai nebegalės vykti. Jei žmonėms nebus kultūros pasiūlos, negalima kalbėti apie aukštesnės pridėtinės vertės kūrimą. Jei norime, kad šalyje būtų kuriama aukštesnė pridėtinė vertė, žmonės turi būti kitokie, negi yra, ir tam pokyčiui būtina sudaryti sąlygas. Tie pokyčiai įmanomi tik per kultūrą. Jei neišvystysime kultūros,

mes neišvystysime nieko. Kultūra – tai braškė ant torto. Tortas gal ir skanus, bet be estetinio vaizdo nebus pasigėrėjimo.

Jei nesuprantame kultūros svarbos, visi kiti planai praranda savo prasmę. Kas iš to, jei turėsi pinigų, gyvasties juk neturėsi.

Tad nepaisant patirtos nesėkmės, mes tikimės, kad mums pavyks pritraukti Vyriausybę ir Kultūros ministeriją, kad šiaurės Lietuvos regionui svarbi koncertų salė būtų sutvarkyta. Manau, kad kultūros ministrui laikas pasirodyti ir pradėti „sirgti“ už kultūrą.

Kadangi šis objektas yra svarbus regionui, Vyriausybės abejingumas jo sutvarkymui leidžia manyti, kad kalbos apie regioninę politiką yra tik garsas be turinio.

Ateinantis ES paramos laikotarpis, kuriam savivaldybės rengiasi, orientuojasi į žaliąjį kursą. Tačiau ar visada priimami sprendimai atitinka teigiamas tiesas? Ar stengiantis išspręsti vieną ekologinę problemą, nesukuriamos kitos?

Atsakysiu konkrečiu pavyzdžiu, kad tai, kas skelbiama, visiškai neatitinka realių sprendimų. Šiaulių miesto savivaldybė yra priversta vežti atliekas į Klaipėdą, kur jos sudeginamos. O tie automobiliai, kuriais vežamos atliekos neteršia aplinkos? Ar tikrai negalima rasti optimalesnių sprendimų? Savivaldybė tokių sprendimų surastų, bet mes to daryti negalime, nes esame susaistyti teisės aktais.

Negana to, kad ne savo noru turime atliekas vežti į Klaipėdą, mes dar turime patys susimokėti už nuvežimą, ir dar už atliekų deginimą. Ir sumokėti tokią kainą, kokią mums nurodo atliekas deginanti įmonė. Tai reiškia, kad Klaipėdoje dirbantis privatus kapitalas visada gauna pelną. Ir tą pelną jam sugeneruoja valstybė.

Ir sugeneruoja pelną iš žmonių kišenės?

Visiškai teisingai. Visos tos išlaidos atsiduria rinkliavoje už atliekų tvarkymą. Taigi vyksta absoliučiai nenormalūs procesai. Šilumos ūkio sistema yra visiškai išbalansuota. Kauno šilumos ūkis, nors jis rodomas kaip geroji patirtis, yra visiškai blogas pavyzdys. Vertinant jį per logikos prizmę, tai yra antipavyzdys, nes pagal ją vieni verslininkai yra pasmerkti ir neturi jokių šansų konkuruoti, kitiems generuojami didelį pelnai. Ir taip vyksta pagal galiojančius teisės aktus. Dėl to ir sakau, kad šilumos ūkio sistema yra išbalansuota ir nesąžininga. Ir tą daro ministerijos.

Kita tema – vandens kainos. Visi Lietuvos žmonės turi žinoti, kad po Klaipėdoje įvykusio „Grigeo“ skandalo, buvo nubausti ir apmokestinti visi tie, kurie tvarkingai valo nuotekas, ir tas nubaudimas atsidūrė vartotojų mokamuose mokesčiuose.

Paskutinis nubaudimas buvo per FTALAT-us (sudėtinė plastiko dalis, gamybos proceso metu naudojama jam suminkštinti), kurių niekas negali sugaudyti, bet dėl jų buvo ženkliai padidintas mokestis, kuris gamtai nieko neduoda, bet kerta žmonėms per kišenes. Kitaip sakant, Aplinkos ministerija tiesiog pinigaujasi. Ir tai yra labai ir labai nesąžininga.

Šiauliams šviečia atnaujintas pėsčiųjų bulvaras.

Aš jau nekalbu apie visus sąvartynų reikalus, apie kuriuos, kaip matyti iš kalbų eteryje, aplinkos ministras visiškai nesiorientuoja, nes sąvartyno vartų mokestį padidinus nuo 10 iki 50 eurų, jis drįsta teigti, kad tai gyventojams nepadidins rinkliavos. O kas tą padidinimą sumokės? Ufonautai?.. Tai pasityčiojimas iš Lietuvos žmonių ir tyčiojamasi per nacionalinio transliuotojo kanalą.

Daug abejonių kelia ir atliekų rūšiavimas.

Visas atliekų tvarkymo ūkis yra labai apleistas nuo pat jo kūrimo pradžios. Jei būtų leidę šį ūkį tvarkyti savivaldai ir daryti taip, kaip jie išmano, jokių problemų nebūtų. Tačiau savivaldybėms eilinį kartą sudiktavo, ką jos turi daryti.

Kur bėda? Už ES paramos lėšas buvo įsigyta rūšiavimo įranga ir būtinoji sąlyga, kad eksploatuojant šiuos įrenginius dalyvautų ir privatus juridinis asmuo. Kodėl privataus juridinio asmens dalyvavimas buvo reikalingas, niekas į šį klausimą negali atsakyti. O problemos prasideda, nes privatus asmuo į atliekų rūšiavimą žiūri vienaip, jam reikalingas pelnas, viešasis sektorius ir savivalda mato kitaip. Taigi konfliktas buvo užprogramuotas nuo pat pirmos rūšiavimo įrenginių pastatymo dienos.

Tačiau analogiška padėtis ir energetikos sektoriuje.

Ir kas liūdniausia, valdžia ne tik negali paaiškinti, kodėl taip elgiasi, bet ir į akis įžūliai meluoja, pasinaudodama LRT eteriu.

Tai tarp centrinės valdžios ir savivaldybių kaip ir nėra normalaus kontakto?

Nepasakyčiau. Jei nebūtų nė vieno pavyzdžio, būtų labai blogai, bet pavyzdžių yra. Puikus ministras yra Marius Skuodis. Tai šiuolaikiškas, mąstantis ir ieškantis geriausio sprendimo ministras. Kai buvo bandoma jį nuimti, aš buvau pradėjęs galvoti, kad siekiama jį nuimti todėl, kad jis toje Vyriausybėje per gerai dirba. Tikrai, ir šioje Vyriausybėje yra gerų ministrų.

Aušrinė Armonaitė irgi geba įsiklausyti į savivaldybių reikalus, bet, manau, kad už jos nugaros prastai dirba biurokratinis aparatas. Konkretus pavyzdys: 3,3 mln. eurų, kuriuos Šiaulių miesto savivaldybė turėjo gauti praėjusių metų kovo–balandžio mėnesį, gavo tik spalio mėnesį. Įsisavinome 2,5 mln. eurų, kiti miestai ir tiek neįsisavino, nes tai padaryti iki metų pabaigos yra utopija. Juk vien rangos konkurso organizavimas užima apie mėnesį. Nežiūrint to, Šiauliai vis tiek didžiąją dalį lėšų panaudojome. Taigi galime sakyti, kad Šiauliai yra unikumas.

Dalis centrinės valdžios sprendimų sudaro įspūdį, kad elgiamasi priešingai nei deklaruojama.

Galbūt jie įsprausti į kampą ir elgiasi taip, kaip jiems kažkas nuleidžia. Konkretesniam atsakymui reikia turėti daugiau informacijos.

Kaip Šiaulių regiono plėtros tarybos pirmininkas tikiu, kad mes pasirengsime regiono plėtros planą ir jį įgyvendinsime. Daug pagalbos sulaukiame iš Vidaus reikalų ministerijos, konkrečiai iš viceministro Arnoldo Abramavičiaus ir Regioninės politikos grupės vadovės Rasos Tamulevičiūtės. Ir dėkui ministrei Agnei Bilotaitei, kad ji netrukdo ministerijos darbuotojams dirbti su regionais ir savivaldybėmis.

Mano minėti žmonės labai stengiasi, kad regioninė politika turėtų tikrą eigą, bet akivaizdu, kad viskas vėluoja. Šiaulių regionas jau esame pasirengę regioninei politikai įgyvendinti energetikos srityje. Rašome į Energetikos ministeriją, kad mes jau norime imtis konkrečių darbų, o jie atsako, kad dar nėra galimybių, kad kažkas išsispręs balandžio mėnesį.

Tad apibendrindamas galiu pasakyti, kad regioninėje politikoje nėra taip gerai, kaip norėtųsi, bet, atsižvelgiant į tai, kiek stengiasi VRM specialistai, ir ne taip blogai, kad viską būtų galima nupiešti juodomis spalvomis.

Tad su kokiomis nuotaikomis pradedate 2022-uosius metus?

Mes visus metus pradedame darbingai nusiteikę. Kaip jau sakiau, turime savo planus, juos įgyvendiname ir niekas mums negali sutrukdyti, nes pirmą kartą Šiaulių miesto savivaldybės istorijoje turime tvarią nepartinę daugumą. O tai suteikia man galimybę ne tik imtis didelių darbų, bet ir veikti šalies lygmeniu, pareiškiant vienokias ar kitokias nuomones.

Šiauliams buvo reikalingas pokytis ir tas pokytis jau yra įvykęs – už žodžių yra labai konkretus ir aiškus turinys.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

Prie naujosios modernios Vilkaviškio autobusų stoties atidengtas medžio formos laikrodis, kuris tapo viso miesto simboliu. Laikrodis pastatytas už visuomenės suaukotas lėšas.

Algirdas NEIBERKA
Vilkaviškio rajono meras

METAI SŪDUVOS KRAŠTUI IR VILKAVIŠKIO RAJONUI GARSINTI

Joris JUŠKAUSKAS

Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad1422 m. rugsėjo 27 d. pasirašius Melno taikos sutartį, Sūduvos kraštas visam laikui buvo prijungtas prie Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės, 2022 metus paskelbė Sūduvos metais.

PRADĖTA AUSTI „SŪDUVOS JUOSTA“

„Džiaugiamės, kad 2022-ieji metai yra dedikuoti Sūduvai ir visam jos kraštui, o dėka išskirtinio dėmesio, kurio sulauks Sūduvos regionas, kiekvienas šio krašto gyventojas galės pasididžiuoti, o galbūt ir naujai sužinoti, kokia svarbi Sūduva buvo Lietuvos valstybės formavimosi istorijoje. Šiais metais žvelgsime į Sūduvos praeitį, pabrėždami šio krašto įtaką lietuvių kultūrai, kalbai, raštijai, indėlį į lietuvybės sąjūdžio gaivinimą, tačiau nemažiau svarbu žvelgti ir į krašto ateitį, ką kartu bendradarbiaudami prasmingai galime nuveikti, – apie Sūduvos metų svarbą mintimis dalijasi Vilkaviškio rajono meras Algirdas Neiberka. – Šiuos metus sieksime pažymėti ypatingai, numatydami įvairias veiklas švietimo, kultūros, sporto ir kitose srityse, įtraukiant nevyriausybines organizacijas ir visus norinčius prisidėti prie Sūduvos krašto ir mūsų Vilkaviškio rajono garsinimo.“

Sausio 6 dieną Vilkaviškio rajone prasidėjo Sūduvos metų minėjimo renginiai. Prasidėjo jie su „Šyvio šokdintojų“ vaikštynėmis – unikalia lietuviška tradicija, vykstančia tik Vilkaviškio rajone. Tą pačią dieną Vilkaviškio kultūros centras pakvietė prisidėti prie iniciatyvos austi „Sūduvos juostą“. Ši iniciatyva tęsis beveik visus 2022-uosius metus. „Ryškiausiu akcentu Vilkaviškio rajone turtėtų tapti „Sūduvių amatų šventė“. Ji numatyta vasarą. Liepos 6 dieną visus pakviesime į Pajevonį, – svarbiausius metų renginius pristato meras. – Ten vyks išskirtinis renginys „Sūduvių ugnys ant Pajevonio piliakalnio“. Be gausybės kultūrinių veiklų numatyti ir sportiniai turnyrai – lietuviško ritinio „Sūduvos“ taurė, atviras paplūdimio tinklinio turnyras. Vilkaviškio turizmo ir verslo centras yra numatęs specialiai Sūduvos metams parengtas ekskursijas. Tikimės, kad aktyviai prisijungs ir nevyriausybinės rajono organizacijos.

Kalbant apie Lietuvos valstybės atgimimą ypatingai didelis ir svarbus iš mūsų krašto kilusių žmonių indėlis. Visiems žinomos dr. Jono Basanavičiaus ir Vinco Kudirkos veiklos atkuriant Lietuvos valstybingumą. Šie metai sutampa ir su kraštiečio Kazio Bradūno jubiliejumi – 105 gimimo metinėmis. Šią sukaktį paminėti planuoja Vilkaviškio viešoji biblioteka. Visą didelį būrį iškilių krašto žmonių, jų veiklas ir indėlį Lietuvos valstybingumui, kultūrai, kitoms šalies sritims apžvelgti bandysime dviejose numatytose konferencijose.“

METAI, LYDIMI SĖKMĖS

Kaip teigia Vilkaviškio rajono meras, 2021-ieji savivaldybei buvo sėkmingi. „Džiaugiamės, kad po ilgų metų nesėkmių pavyko pastatyti ir atidaryti modernų Vilkaviškio sporto ir pramogų centrą, modernizavome Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centrą ir jo prieigas, Kybartuose sutvarkytas Jaunimo parkas, prie Vilkaviškio autobusų stoties už gyventojų surinktas lėšas iškilo naujas miesto simbolis – laikrodžio bokštas. Visame rajone buvo ir toliau tęsis gatvių apšvietimo modernizavimas. Stengiamės didelį dėmesį skirti socialinei sričiai, negalią turintiems asmenims. Galime pasidžiaugti tuo, kad pagal teikiamą pagalbą neįgaliųjų organizacijoms Vilkaviškio rajono savivaldybė minima kaip tinkamas ir sektinas pavyzdys Lietuvoje. Be abejo, didelį dėmesį skiriame infrastruktūros gerinimui, poilsio ir rekreacijos vietoms, kur mūsų gyventojai galėtų deramai praleisti laisvalaikį“, – praėjusių metų darbus apžvelgia meras.

TEMPAI NEMAŽĖS

„Laukia išties darbingi metai. Sieksime darbų tęstinumo, o esamas tempas tikrai nėra mažas. Vilkaviškio rajonas pagal įgyvendinamus projektus regione pirmauja, – kalba Algirdas Neberka. – Ateinančiais metais planuojame užbaigti rekreacinę teritoriją su fizinio aktyvumo ir meno erdvėmis prie Šeimenos upės Vilkaviškio mieste. Jau dabar matome didelį žmonių judėjimą šioje teritorijoje. Laukia viešųjų erdvių sutvarkymas Virbalio mieste. Jos

Sausio 6-ąją, iškilmingame reginyje Molėtų kultūros centre aukso vainikais karūnuoti geriausi šalies liaudies meistrai. Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktorius Saulius Liausa karūnavo ir taikomosios liaudies dailės meistrę tekstilininkę Vitą Babičienę iš Vilniaus. „Man labai gražios suvalkietiškos, turtingų spalvų juostos"- sakė meistrė. Taikomosios dailės grupėje trečioji buvo pripažinta Janina Blažukiene iš Vilkaviškio.

bus pritaikytos bendruomenės poreikiams, taip pat Pilviškių miestelio bei Kybartų ir Virbalio miestų gatvių apšvietimo modernizavimas. Tikimės, kad bus pradėtas ilgai lauktas Vilkaviškio viešosios bibliotekos vidaus patalpų remontas ir kompleksiškas Kybartų stadiono sutvarkymas, pastatant naujas tribūnas, atnaujinant bėgimo takus. Kybartuose numatytos ir dviejų naujų vaikams skirtų erdvių įrengimas. Vištyčio miestelyje planuojame įrengti pelkės tipo taką. Darbų laukia tikrai nemažai ir sieksime, kad visos idėjos būtų sėkmingai įgyvendintos", – lūkesčiais dalijasi meras.

RYŠKĖJA REGIONINIO BENDRADARBIAVIMO GAIRĖS

Kaip teigia Vilkaviškio rajono metras, sūduviai, kaip ir kiti šalies regionai, ieško aktyvesnio bendradarbiavimo galimybių. „Šiuo metu visų Marijampolės regiono savivaldybių atstovai susitinkame ir analizuojame galimybes bendrai įgyvendinti Marijampolės regionui svarbius projektus, kurti funkcines zonas ir taip spęsti bendras savivaldybių problemas", – teigia Algirdas Neiberka ir pažymi, kad regiono savivaldybių bendradarbiavimo gairės – socialinių paslaugų plėtra, sveikatos paslaugų prieinamumo didinimas, turizmo paslaugų ir infrastruktūros plėtra, sąlygų investicijų pritraukimui ir regiono ekonominiam aktyvumui gerinimas, regiono viešojo transporto sistemos pritaikymas gyventojų poreikiams, darnus išteklių naudojimas.

Janinos Blažukienės austi sudūvos krašto audiniai pristatyti parodoje. Tautinių juostų pynimas, ar audimas – sena lietuvių tautos tradicija, pastaruoju laikotarpiu tarsi išgyvena savotišką renesansą.

NAUJAJAME ROKIŠKIO KRAŠTO PREKĖS ŽENKLE – **DĖMESYS ŽMOGUI**

Gruodžio 17 d. pristatytas naujasis Rokiškio rajono prekės ženklas ir šūkis. Ženklą sukūrusi kūrybinė agentūra „EZCO“ pateikė į Rokiškio žmones orientuotą kūrybinį sprendimą. Šis ženklas lydės atsinaujinantį rajono įvaizdį, judėjimą pažangos kryptimi neužmirštant istorijos ir krašto vertybių.

IŠAUGĘS PREKĖS ŽENKLO POREIKIS

Pastaruoju metu galima stebėti ypač išryškėjusią konkurenciją tarp miestų, siekiant pritraukti turistų srautų, naujų gyventojų, investicijų. Rokiškio rajonas iki šiol neturėjo apibrėžtos įvaizdžio koncepcijos, kuri išskirtų jį iš kitų miestų, atskleistų unikalumą ir akcentuotų siektiną kryptį ekonominėje, politinėje, socialinėje ir sociopsichologinėje aplinkoje. Buvo nelengva suprasti, koks tai rajonas, ką jame galima rasti, ar verta čia investuoti ir įleisti šaknis. Tai – viena iš priežasčių, paskatinusių miesto prekės ženklo kūrimą.

„Daug metų buvo kalbama apie Rokiškio rajono prekės ženklo sukūrimo būtinybę, tačiau procesai nevyko. Džiaugiuosi, kad dabar turime istorinę galimybę pristatyti Rokiškio rajono prekės ženklą ir šūkį visuomenei. Tikiuosi, kad šis prekės ženklas padarys Rokiškį dar žinomesnį, lengviau atpažįstamą ir bus krašto praeities, dabarties bei ateities jungtis“, – teigia Rokiškio rajono meras Ramūnas Godeliauskas.

ROKIŠKIO KRAŠTO PERSPEKTYVA – ŽMONĖS

Pristatyto prekės ženklo idėjos pagrindą sudaro svarbiausi rajono bruožai. Tai istorinis sėlių paveldas, iki šių dienų puoselėjama dvarų kultūra ir aktyvios rajono bendruomenės. Visa tai susijungia į Rokiškio krašto perspektyvą – žmogų. Drąsų būti savimi, imlų naujovėms, gyvenantį turtingoje kultūrinėje aplinkoje ir buriantį aplink save gyvybingas bendruomenes.

Pasirinktas šūkis yra atviras kvietimas apsilankyti Rokiškio krašte jo gyventojo vardu: „Mano kraštas tavo“. Toks svetingumas, buvęs vienas iš sėlių būdo bruožų, gyvas ir šiandien. Kūrėjų teigimu, ši frazė perteikia šiltą ir žmogišką kvietimą apsilankyti, jaustis kaip namuose: „Rokiškį išvydome kaip kokybiško gyvenimo užutėkį kultūriškai turtingose sėlių žemėse, o jo žmonėse – įkvepiančią drąsą būti savimi. Ilgalaikėje perspektyvoje žmogus, gyvenantis ar atvažiuojantis, yra didžiausia krašto vertybė. Jo rankomis ir iniciatyva kuriamas verslas, kultūrinės iniciatyvos, gyvos ir aktualios išlieka krašto tradicijos.

Todėl šis šūkis – kviečiantis ir leidžiantis žmogui jaustis laukiamu. Pats grafinis ženklas sukurtas lengvu rankos judesiu, tai – ne pagarbaus atstumo reikalaujantis meno kūrinys. Norėjome, kad jis būtų lyg išraižytas ar nutapytas paties Rokiškio krašto gyventojo, būtų šiltas, žmogiškas, kruopštus, savitas šiam kraštui, savyje talpinantis tiek sėlių, tiek dvarų ir šiuolaikinių bendruomenių simbolius“, – teigia kūrybinės agentūros „EZCO“ vadovė Lina Vigraitė.

PREKĖS ŽENKLAS IŠSKIRTINIS SAVO DRĄSA IR EKSPRESIJA

„Pastaruoju metu išryškėjo tendencija kraustytis gyventi į mažesnius, patogesnius miestus. Mums svarbu pranešti, kad gyvenimo kokybė Rokiškyje gera: čia jauku, vyksta intensyvus kultūrinis ir visuomeninis gyvenimas, sutvarkyta infrastruktūra. Koją kiša vienintelis dalykas – jei niekas apie tai nežino, kodėl turėtų susidomėti?

Rokiškio prekės ženklas ypatingas savo ryškumu, ekspresija, drąsa – toks yra ir mūsų rajonas, tokie yra ir rokiškėnai – atviri, laukiantys, gerbiantys savo praeitį, tačiau gyvenantys ateitimi. Tikiu, kad šis ženklas prisidės prie labai šviesios ateities kūrimo mums visiems“, – sako Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Komunikacijos ir kultūros skyriaus vedėjo pavaduotoja Justina Daščioraitė.

PRAVERS RAJONO KOMUNIKACIJAI

„Tai – labai originalus ženklas. Galima jį mėgti arba ne, bet Rokiškio ženklo tikrai su niekuo nesupainiosi. Toks ir yra komunikacijos tikslas. Nenorėčiau ženklo, kuriame, uždengus miesto pavadinimą, lieka nieko nesakantys ar, dar blogiau, klaidinantys simboliai. O šūkis pataikė į šimtuką. Jis atspindi mūsų bendruomenės atvirumą, svetingumą, kvietimą atvykti į svečius, likti gyventi, nes čia būsi priimtas kaip savas“, – prekės ženklo idėją aiškina Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Komunikacijos ir kultūros skyriaus vedėja Irena Matelienė.

IDĖJAS VERTINO EKSPERTŲ KOMISIJA

Prekės ženklo ir šūkio koncepcijos paieškai buvo skelbiamas viešasis konkursas. Pateiktus darbus vertino dešimties komisijos narių grupė, sudaryta iš rinkodaros, komunikacijos, dizaino ir kultūros ekspertų. Konkurso nugalėtojas atrinktas iš trijų pretendentų pateiktų penkių projektų. Prekės ženklo sukūrimas kainavo 15 tūkstančių eurų.

Laimėjusi kūrybinė agentūra sukūrė logotipą (grafinį ženklą), logotipo naudojimo gidą, šūkį lietuvių ir užsienio kalbomis, vieningą komunikacijos priemonių stilių. Konkurso organizatoriai tiksi, kad naujasis prekės ženklas padės sustiprinti konkurencingą Rokiškio rajono įvaizdį ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse užsienio šalyse.

Komunikacijos ir kultūros skyriaus inf.

„Tikiuosi, kad šis prekės ženklas padarys Rokiškį dar žinomesnį, lengviau atpažįstamą ir bus krašto praeities, dabarties bei ateities jungtis“, – teigia Rokiškio rajono meras Ramūnas Godeliauskas.

ABEJONĖS DĖL ŠVIETIMO TIKSLŲ ĮGYVENDINIMO

„Programos „Tūkstantmečio mokyklos“ idėja yra gera, bet labai abejoju, ar visi išsikelti tikslai bus įgyvendinami, nes programa grindžiama kiekybiniais rodikliais, kuriuos labai lengvai galima paskaičiuoti. Ugdymo kokybės – neapčiuopiamas rodiklis. Todėl man kelia labai daug abejonių, kad tie gražūs ir geri tikslai bus įgyvendinti“, – sako Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) Švietimo ir kultūros komiteto pirmininkas, Šilutės rajono meras Vytautas Laurinaitis.

Gerbiamas mere, kokie savivaldybių lūkesčiai, siejami su startuojančia „Tūkstantmečio mokyklų“ programa?

Tai, kas pateikta „Tūkstantmečio mokyklų“ aprašyme, šios programos vizija ir tikslai yra labai gražūs ir, be abejo, savivaldybėms žadantys gerų permainų švietimo sistemoje. Tačiau visa tai yra tik popieriuje ir labai sunku pasakyti, kaip viskas bus realiame gyvenime. Programoje daug neaiškumų ir daugelis savivaldybių įžvelgia, kad, pradėjus ją įgyvendinti, bus mažinamas mokyklų tinklas. Tai labai netenkina savivaldybių, todėl LSA valdyba parengtame rašte Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai išdėstė savo poziciją. Jame buvo pažymima, kad LSA valdyba nepritaria kai kurioms programos pasekmėms. Viena jų – gimnazijų perspektyvos. Didinamas mokinių skaičius klasėje neigiamai atsilieps kitoms savivaldybės, ypač kaimiškų vietovių, gimnazijoms, nes gimnazinėse klasėse iki 2024 m. nuo minimalaus 12 mokinių skaičius klasėje didinamas iki 21, o nuo 2026-ųjų visose gimnazijose mažiausiai turės būti po dvi paralelines gimnazines klases. Dėl to reikalavimo nemažai gimnazijų bus priverstos reorganizuotis. Tai gresia ir kelioms Šilutės rajono gimnazijoms.

Visos rajono gimnazijos yra puikiai sutvarkytos, jose dirba kvalifikuoti specialistai, gebantys pasiekti gerų rezultatų. Tarp gimnazijų, kurios gali būti reorganizuojamos, yra ir tokia, kuri pagal valstybinių egzaminų rezultatus patenka į pirmąjį visų Lietuvos gimnazijų 50-uką. Nepaisant, kad savivaldybės pageidauja išsaugoti gerai dirbančias kaimo gimnazijas, Vyriausybė priėmė tokį nutarimą, pagal kurį Lietuvoje bus netekta nemažai gimnazijų. Ir kas liūdniausia, jei nebus pakeistas šis Vyriausybės nutarimas, Lietuvoje užsidarys beveik visos kaimiškos gimnazijos.

Programoje nurodytas tikslas – aukšta ugdymo kokybė, bet ar klasių padidinimas gali ją padidinti?

Matyt, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija įsivaizduoja, kad suvežus vaikus iš provincijos į centrus pagerės ugdymo kokybė. Nemanau, kad taip atsitiks. Ši švietimo reforma grindžiama labiau kiekybiniais rodikliais: sumažinsime mokyklų skaičių, likusiąsias sustiprinsime, bet niekas nežiūri į socialinę reformos pusę. Lietuvoje yra didelių savivaldybių, kur suvežti vaikus į centrą, nėra patogu. Konkretus pavyzdys – Varėnos rajono savivaldybė. Joje daug mokyklų, nutolusių nuo rajono centro. Kaip teigia šio rajono meras Algis Kašėta, vaikų pavėžėjimas sukelia nemažai rūpesčių. Ir vienas jų – vaikų sveikata. Per keliones į mokyklą ir atgal jie išvargs, o tai atsilieps jų savijautai, dėmesio sukaupimui. Optimizuojant mokyklų tinklą, orientuojamasi, kad tarp gimnazijų būtų 30 kilometrų, bet užmirštama, kad vaikai iki tos gimnazijos dar važiuoja apie 10–15 kilometrų. Deja, to atstumo ministerija neskaičiuoja.

Nors „Tūkstantmečio mokyklų“ programa jau startuoja, bet pirmajame jos etape ne visos savivaldybės galės dalyvauti, nes tam reikia atlikti namų darbus, susijusius su mokyklų tinklu.

Bendras reikalavimas, kad savivaldybėje būtų ne mažiau 1000, o programoje dalyvaujančioje mokykloje – ne mažiau 200 mokinių.

Tačiau to nepakanka – savivaldybės turi numatyti, koks mokyklų tinklas bus 2024-aisiais metais. Numatyti, kiek viena ar kita mokykla turės mokinių 2024 metais, labai sunku. Tarkime, dabar vienoje gimnazinėje klasėje mokosi 18 mokinių, bet į tos mokyklos apylinkes atsikelia ar iš užsienio sugrįžta kelios šeimos, ir tą klasę papildo 4–5 vaikai. O mokyklų optimizavimo plane jau numatyta, kad nuo 2024 metų ta gimnazija tampa pagrindine mokykla ar progimnazija.

Ir pats numatymas jau turi neigiamos įtakos gimnazijos bendruomenei. Ji po truputį pradeda skirstyti. Mokytojai ieško darbo kitose mokyklose, į kitas mokyklas dairosi mokiniai ir jų tėvai. Taigi sukuriamos sąlygos, kad net atsiradus galimybei padidinti mokinių skaičių, gimnazija nyksta.

Ir kitas abejonių keliantis dalykas. Tarkime 2023 metais vienoje gimnazinėje klasėje mokosi 22 mokiniai, bet kažkas iš gyventojų išsikelia gyventi į kitą vietovę ir 2024-aisiais klasėje belieka 19–20 mokinių, o plane numatyta, kad ši mokykla lieka gimnazija.

Manau, mokyklų tinklo optimizavimo plano laikotarpis yra per ilgas.

Kas bus su tomis savivaldybėmis, kuriose nėra 1000 moksleivių? Negi jos negalės dalyvauti „Tūkstantmečio mokyklų“ programoje?

Šios savivaldybės jungiasi prie didesnių. Šilutės rajono savivaldybė susitarė su Neringos savivaldybe teikti bendrą paraišką. Ir kitos mažos savivaldybės tariasi su didesnėmis dėl bendradarbiavimo įgyvendinant „Tūkstantmečio mokyklų“ programą. Parama bus skiriama ir paraišką teikusiai gimnazijai, ir jos partnerei.

Kaip vertinate Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bendradarbiavimą su savivalda rengiant „Tūkstantmečio mokyklų“ programą?

Buvo derinama, ypač mokyklų tinklo pertvarkos planai. Tuo klausimu buvo surengtas ne vienas nuotolinis pasitarimas, vyko diskusijos, bet padaryta taip, kaip ministerijai reikėjo. Net į esminius savivaldybių siūlymus nebuvo atsižvelgta.

LSA, palaikydamos Prienų, Varėnos, Kretingos, Šilutės, Klaipėdos ir kitų rajonų savivaldybes, siūlė leisti gyvuoti ir mažesnėms gimnazijoms, bet į tą pageidavimą nebuvo atsižvelgta. Ne buvo atsižvelgta ir į kitų savivaldybių esminius siūlymus.

Manau, reikalingas kompleksiškas požiūris į švietimą ir ugdymo kokybę. Atrodo, „Tūkstantmečio mokyklų“ programa tą požiūrį turėtų keisti, nes joje kalbama apie ugdymo visapusiškumą, orientuojantis į individualius kiekvieno vaiko gabumus, bet programos įgyvendinimas pradėtas nuo skaičių – nuo mokyklų skaičiaus mažinimo. Vėl orientuojamasi tik į statistiką ir akademinius rodiklius.

Kalbama apie mokytojų persikvalifikavimą. Teoriškai viskas gerai, bet praktiškai… Jei mokytojui yra 40–50 metų, jis dar gali persikvalifikuoti, o jei žmogui jau per 60? Didelė tikimybė, kad jis atsisakys darbo mokykloje. Kiek mokytojų pasitraukė, kai buvo įvestas nuotolinis mokymas. Vyresnio amžiaus mokytojus pasitraukti iš mokyklos skatina ir tai, kad jiems išmokama šešių mėnesių išeitinė išmoka.

Manau, pradėjus įgyvendinti „Tūkstantmečio mokyklų“ programą pajusime labai didelį pedagogų ir švietimo specialistų trūkumą.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

KNYGŲ ŠVENTOVEI 90! KELIAS Į SĖKMĘ

Lolita KAMINSKIENĖ

Utenos rajono meras Alvydas Katinas, įteikė nekasdieninką dovaną – 5 tūkst. eurų čekį.

2021 m. pabaigoje žodžių šventovė, knygų namai, Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka paminėjo 90-ies metų jubiliejų. Kaip sakė šių namų direktorė Vida Garunkštytė, tos 9 dešimtys – tai tik darbų ir klestėjimo pradžia.

Biblioteka dirba ir klesti. Nuo 2008 m. įvykdytos renovacijos gauta daug apdovanojimų, įgyvendinta daug visam Utenos rajonui svarbių projektų. Jau pats bibliotekos pastatas pelnė ne vieną prizą: parodoje „Lietuvos architektūra 2005–2007“ buvo apdovanotas kaip geriausiai realizuotas projektas, taip pat apdovanotas Aplinkos ministerijos premija (2009) už integravimą į aplinką ir įtrauktas į Lietuvos architektūros žemėlapį *www.archmap.lt* ir ES moderniausių bibliotekų portalą *www.library-buildings.info*.

2008–2012 m. biblioteka dalyvavo trišalėje Kultūros ministerijos, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos bei Bilo ir Melindos Geitsų remiamame projekte „Bibliotekos pažangai“, už aktyvų dalyvavimą šiame projekte 2010 m. ir 2012 m. gauti apdovanojimai. 2012 m. bibliotekos žaidimas „Iššūkis“ pripažintas veiksminga švietimo ir ugdymo pagalbos inovacija ir pritaikytas plačiai auditorijai. 2014 m. žaidimas jau veikė 138-iose bibliotekose, jame dalyvavo daugiau kaip 7 tūkst. vaikų. Žaidimas bei edukacinis projektas „Žaisdami mokomės“ pristatyti 2013 m. Singapūre vykusioje 79-oje IFLA generalinėje konferencijoje. Tais pačiais metais „Iššūkis“ pristatytas ir Vilniuje vykusiame didžiausiame Europos informacinių ir ryšių technologijų (IRT) forume.

2012 m. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) bibliotekai suteikė jaunimui draugiškiausios institucijos statusą. 2013 m. bibliotekoje pradėjo veikti Utenos trečiojo amžiaus universitetas. 2015 m. biblioteka dalyvavo „Erazmus+“ Jaunimo savanoriškos tarnybos programoje kaip savanorius priimanti organizacija ir pirmą kartą sulaukė savanorių iš Ispanijos ir Prancūzijos. Tais pačiais metais savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos organizuotame konkurse laimėtas „Europietiškiausios bibliotekos“ titulas, 2020 m. bibliotekai už įgūdžių ugdymo šeimos skaitmeninių veiklų idėją ir jos įgyvendinimo programą įteiktas EIFL fondo viešųjų bibliotekų inovacijų programos apdovanojimas. 2019 m. pradėtas įgyvendinti dviejų metų Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programos projektas „Švietimui ir gerovei skirtų šeimos skaitmeninių veiklų centrų sukūrimas Rytų Aukštaitijoje ir pietų Latgalijoje“. Projekto metu bibliotekoje atidarytas šeimos skaitmeninių veiklų centras, įsigyta moderniausia įranga, sukurta mokymo programa ir jos metodika.

Nepamiršti buvo ir bibliotekos darbuotojai. 2010 m. direktorei Vidai Garunkštytei už išskirtinius profesinius pasiekimus kuriant šiuolaikišką biblioteką ir naujų bibliotekos paslaugų atradimo iniciatyvas suteiktas geriausio bibliotekos direktoriaus vardas, o 2018 m. – Utenos krašto garbės piliečio vardas. 2006 m. Informacinių išteklių ir inovacijų diegimo skyriaus vedėjai Laimai Lapinienei suteiktas geriausio 2005 m. bibliotekininko vardas, o 2017 m. įteiktas Kultūros ministerijos garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“.

Garbaus jubiliejaus proga bibliotekos bendruomenę sveikino Kultūros ministerijos atstovė Gražina Lamanauskienė, įteikusi ir kultūros ministro Simono Kairo sveikinimą ir padėkas darbuotojams, Seimo narys Edmundas Pupinis. Seimo nario Gintauto Palucko sveikinimą ir atminimo dovanas perdavė Seimo nario padėjėjas, Utenos rajono savivaldybės tarybos narys Paulius Čyvas. Sveikinimu ir padėkomis darbuotojams jubiliejaus proga bibliotekos bendruomenę pradžiugino Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas, įteikęs ir nekasdieninką dovaną – 5 tūkst. eurų čekį.

Bibliotekos bendruomenę taip pat sveikino kolegos – kaimyninių rajonų – Ignalinos, Zarasų, Molėtų, Panevėžio miesto – bibliotekų vadovai ir atstovai, Utenos švietimo įstaigų ir žiniasklaidos atstovai.

Jubiliejaus paminėjimas baigėsi skambiu akordu – susirinkusiems nuotaikingą koncertą dovanojo Lietuvos nacionalinės filharmonijos valstybinis Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kvartetas.

ĮTEIKTAS MĖNULIO BŪGNAS

Prieš pat šventes Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešąją biblioteką aplankė Biržų Rotary klubo nariai ir įteikė bibliotekai dar vieną ypatingą dovaną – Mėnulio būgną. Jis bus naudojamas Vaikų literatūros skyriuje įkurtoje kūrybos ir poilsio erdvėje „Tavo–mano pasaulis“ vykdomų užsiėmimų metu.

Mėnulio būgnas – priemonė sensorinių užsiėmimų galimybėms didinti. Tai garsų terapijoje naudojamas instrumentas, kuris padeda ne tik išgirsti, bet ir patirti garsą. Mėnulio būgno mušimas suteikia individualią harmoniją: padeda vaikams išreikšti savo emocijas ir išmokti jas valdyti. Biržų Rotary klubas ir jų draugai iš Čikagos Rotary klubo 2019 m. šią erdvę papildė interaktyvia įranga. Rotary dovana tuomet kainavo daugiau nei 12 tūkstančių eurų.

Esame dėkingi visiems klubo nariams! Jūsų pagalba, parama mums be galo svarbi.

Biržų rajono savivaldybės
Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos kolektyvas

PLANUOJANT REFORMĄ BŪTINAS **LYGIAVERTIS DIALOGAS**

Justė BRIGĖ, Audra ZDRAMIENĖ

Plungės rajono meras Audrius Klišonis: klausimas nėra vienareikšmiškas.

„Svarbiausias reformos tikslas – atsakyti į klausimą, kodėl Lietuvoje turint bene daugiausiai gydytojų 100 tūkstančių gyventojų, mūsų išvengiamų hospitalizacijų ir mirčių rodikliai yra tokie prasti“, – kalbėdamas apie planuojamą sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarką ne kartą yra pabrėžęs sveikatos apsaugos ministras Arūnas Dulkys.

LSA PATEIKĖ VIENINGĄ NUOMONĘ

Iš Sveikatos apsaugos ministerijos ir šalies savivaldybių pranešimų susidaro įspūdis, kad tiek ministras Arūnas Dulkys, tiek viceministrė Danguolė Jankauskienė yra aplankę didžiąją dalį savivaldybių, susitikę su savivaldybių vadovais, gydytojais ir pristatę planuojamą sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarką.

„Planuojama pertvarka buvo pristatyta ir per kontaktinius, ir per nuotolinius susitikimus tiek Lietuvos savivaldybių asociacijai (LSA), tiek ir konkrečioms savivaldybėms. Asociacija rengė savivaldybių atstovų susitikimus, per kuriuos diskutavome apie pertvarkos būtinumą. Iš pradžių prieš šią pertvarką buvo beveik visos savivaldybės. Ir tai suprantama, nes sveikatos apsaugoje jau vyko ne viena reforma. Ministerijos atstovai teigė, kad pertvarka būtina. Savo teiginį jie grindė tuo, kad Lietuvos sveikatos apsauga ES kontekste labai prastai atrodo: didelis perteklinių mirčių skaičius, šalies, ypač atokesnių nuo centrų rajonų, gyventojai negauna kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų. Pradėjus labiau gilintis į esminius pertvarkos dalykus, kai kurios savivaldybės įžvelgė nemažai teigiamų siūlomos reformos dalykų, pradėjo spręsti, ką ir kaip reikėtų keisti. Žinoma, dalis savivaldybių ir toliau šiai reformai nepritarė, tad buvo labai sunku suformuoti visiems daugiau ar mažiau priimtiną poziciją“, – apie savivaldybių rengimąsi pertvarkai pasakoja LSA patarėja sveikatos klausimais Goda Keso.

Kaip pažymi pašnekovė, sveikatos apsaugos padėtis savivaldybėse nėra vienoda. Rajonuose yra puikiai veikiančių ligoninių, kuriose dirba kvalifikuoti specialistai, kurios geba prisitraukti jaunų gydytojų, bet kai kuriuose rajonuose sveikatos apsauga yra tragiškoje padėtyje, kur beveik visi gydytojai jau pensinio amžiaus, nes nesiseka pritraukti jaunų, kur teikiamos paslaugos yra labai prastos kokybės.

„Po diskusijų buvo nuspręsta Sveikatos apsaugos ministerijai siūlyti pirmiausia reformą vykdyti keliuose rajonuose ir tik paskui, kai jau bus aišku, kas pasiteisina, o ką reikia kitaip daryti, pakoregavus perkelti į kitas savivaldybes. Atrodo, Sveikatos apsaugos ministerija tokį pasiūlymą yra linkusi palaikyti, – sako Goda Keso. – Be to, pertvarka daroma kompleksiškai. Lygiagrečiai peržiūrimas greitosios medicininės pagalbos teikimas, mobilių paslaugų formavimas. LSA dalyvaujant jau vyko keli pasitarimai, kuriuose ieškota būdų, kaip padidinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, aiškinamasi, kaip prieinamumą gali padidinti aktyvesnis kaimyninių savivaldybių bendradarbiavimas.“

KLAUSIMAS NĖRA VIENAREIKŠMIS

Kaip teigia LSA Sveikatos reikalų komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas, Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarkos klausimas nėra vienareikšmiškas. „Labai skirtingai vertinamos savivaldybės, kurios turi daugiau kaip 21 tūkstantį gyventojų. Pavyzdžiui, Plungės rajono savivaldybėje, kuriai vadovauju, gerokai daugiau nei 30 tūkstančių gyventojų. Mūsų rajono ligoninė teikia paslaugas šalia esančios Rietavo savivaldybės, kuri neturi savo stacionarios gydymo įstaigos, gyventojams. Taigi bendras aptarnaujamų gyventojų skaičius – daugiau kaip 40 tūkstančių, – mintimis apie sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarką dalijasi Audrius Klišonis. – Peržiūrėję sistemą ir siūlymus, kuriuos teikia Valstybinė ligonių kasa ir Sveikatos apsaugos ministerija, matome, kad yra ir racionalių siūlymų, į kuriuos iš tiesų reikia atsižvelgti. Yra galimybė peržiūrėti ir optimizuoti tinklą, tačiau kai kurie siūlymai mums kelia nerimą. Aptarnauti daugiau nei 40 tūkstančių gyventojų ir neturėti chirurgijos skyriaus, neturėti reanimacijos ir intensyvios terapijos skyrių? Tokia padėtis išties būtų nenormali!

Kaip ir visos savivaldybės, esame parengę planą ir pateikę jį iki 2021 metų gruodžio 10 d. Pasitarimuose, kuriuos turėjome su SAM, radome bendrą kalbą, kad galėtume savivaldybėje turėti optimalų sveikatos priežiūros paslaugų paketą.

Kas džiugina planuojant tinklo pertvarką? Tai, kad pirminiame sveikatos priežiūros lygyje suteikiamos didesnės galimybės. Plungės ligoninė dalyvaus pirminiame lygyje dėl slaugos namuose tarnybos didinimo. Tikimės, kad tam bus skirta pakankamai lėšų, nes slaugos paslaugų poreikis rajonuose išties didelis. Turėsime papildomas paslaugas, kurių anksčiau neturėjome: paliatyvią slaugą, paliatyvią ambulatorinę slaugą. Šios paslaugos labai reikalingos, nes gyventojai sensta, žmonių gyvenimo trukmė ilgėja, todėl tokių paslaugų visuomenei labai reikia“.

„Norėtųsi, kad inicijavus sveikatos tinklo pertvarką kalbėtume ne tik apie jos sukeltą negatyvą, bet ir apie pozityvą, nes tai veikia ir taip vadinamą investicinę aplinką į sveikatos apsaugą. Jeigu kalbama, kad regioninėse ir rajoninėse ligoninėse bus siaurinamas paslaugų paketas, uždaromi skyriai, be galo sudėtinga prikalbinti jaunus specialistus, kuriuos ruošia Lietuvos universitetai ir kolegijos, nuolatiniam ilgesniam darbui savivaldybės ligoninėje. Manau, kad pertvarkos iniciatoriai dėl kiekvienos pozicijos turėtų kalbėtis ir tartis su konkrečia savivaldybe, nes savivaldybės yra gydymo įstaigų steigėjos.

Ar pertvarka pagerins sveikatos paslaugų kokybę? Manome, kad Plungės rajono gyventojų padėtis neturėtų nukentėti. Daug dėmesio skiriame, kad ligoninės skubios pagalbos-priėmimo skyriai būtų pertvarkyti.

Esame linkę dalyvauti pertvarkoje, turime minčių ir idėjų, tikimės, kad bendru darbu – tiek SAM, tiek savivaldybės, tiek Valstybinės ligonių kasos, Seimo – permainos bus teigiamos, jei joms bus pasiruošta įsiklausius į visas puses.“

PATEIKTI SAVIVALDYBIŲ SIŪLYMAI

Kaip teigia LSA patarėja sveikatos klausimais Goda Keso, po diskusijų ir Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktos informacijos buvo apsispręsta, kad šalies sveikatos sistemai būtini tam tikri pokyčiai, kurie pagerintų paslaugų kokybę, prieinamumą ir gebėjimą prisitaikyti prie naujausių visuomenei kylančių iššūkių ir kad teisės gauti prieinamas ir kokybiškas sveikatos paslaugas turi būti užtikrintos visiems Lietuvos gyventojams nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos.

LSA valdybos parengtame ir Vyriausybei bei Sveikatos apsaugos ministerijai pateiktame nutarime dėmesys atkreipiamas į tai, kad regionų ekonominės ir socialinės atskirties mažinimas yra vienas pagrindinių nacionalinių tikslų, kurį įgyvendinti galima tik sukuriant patrauklių viešųjų paslaugų tinklą ir taip pritraukiant į regionus jaunus specialistus bei jų šeimas. LSA valdyba akcentuoja, kad sveikatos sistemos reforma turi būti planuojama vykstant lygiaverčiam dialogui tarp centrinės ir vietos valdžių, o savivaldybės neturi būti verčiamos rinktis tarp finansinių paskatų ir galimybės suteikti gyventojams kuo daugiau sveikatos priežiūros paslaugų vietoje.

Įvertinusi esamą sveikatos apsaugos padėtį ir pokyčių svarbą, o tuo pačiu apsaugant savivaldą nuo sprendimų iš viršaus nuleidimo, LSA valdyba Sveikatos apsaugos ministerijai teikė siūlymą.

Ar bus atsižvelgta į LSA ir savivaldybių siūlymus, parodys laikas. Ir negalima nepritarti Radviliškio rajono mero Vytauto Simelio žodžiams, kad pertvarka turėtų būti vykdoma lanksčiai, o ne pagal vieną modelį, kad nebūtų sunaikinta to, kas rajonuose puikiai veikia.